

מנאומו של משה שרתוק בועדה הפוליטית

4.5.1948

doc00610c

מעל לכל אל נשכח, שההיסטוריה לא ראתה הרבה דוגמאות רבות רושם של רצון המוניים תקיף בשיירות הפליטים היהודים המוסיפות להפליג בים בדרכן לארץ-ישראל על אף כל הקשיים וההסתכנות.

האם הציים הערביים יעצרו אותן? לא נחדל מהציע שלום לשכנינו ולהבטיח את שיתוף פעולתנו ובריתנו להם, כשתב יעתנו הראשונית למעמד של שיוון תת-קבל ויסופקו הצרכים שלנו בגידול והתפתחות באותו חלק של ארץ-ישראל, שהוקצה לנו על ידי החלטת עצרת האומות. לא נסכים לשום דבר אלא למדינה, לא נסכים לפחות מאשר השטח ההוא, אך בהיותנו מדינה בשטח הזה נכבד מתוך התחייבות חגיגית את גבולותיו, נדקדק בשמירת התחייבותנו לקיום השיוון והזכויות האזרחיות, הדתיות והמדיניות לכל אזרחי מדינתנו, ונשתף פעולה של ממש עם המדינות השכנות בתוך כל מסגרת שתראה כאפשרית לטובת כללנו. ברצון נהיה שותפים לברית שתהא מבוססת על התחייבות הדדית לאי-התקפה ועל פעולות משותפות בשטח הכלכלה והפיתוח. אף נקודת המוצא האפשרית היחידה הוא מעמד של שיוון. כל מי שיש לו עינים לראות יודע, שהמדינה היהודית כבר קיימת, השלטון היהודי בשטח המדינה היהודית הוא מציאות גדלה והולכת. הקמת שלטון ערבי באיזור היהודי אינו אלא דמיון שוא. אין עוד להשהות זמן ואת השלמת הקמתה של המדינה היהודית ואת ההכרה הבינלאומית בה. כל המרץ של העם היהודי מגויס להשגת מטרה זו.

(פאלקור)

המסובכות והמורכבות מאד של ימינו. השאלה היא באיזה מקרה אי הצדק והקשיים המעשיים יהיו גדולים יותר. אם כאשר פחות משליש מערביי ארץ-ישראל ישארו במדינה היהודית כשהם מוקפים המונים מבני עמם בארצות השכנות, שכולן ובתוכן גם המדינה הערבית הארצישראלית העומדת לקום, יהנו מריבונות ועצמאות מלאה, או אם מספר גדול פי שנים של יהודים ישארו כמעוט נצחי ומבודד כליל בתוך מדינה ערבית והעם היהודי כולו תינטל ממנו הזכות למדינה משלו לתמיד.

שתי ברירות למי

נציג הלבנון סיים את דבריו, שעל היהודים לבחור בין שתי ברירות. אולם האלטרנטיבה שהוא מציע לנו - שהיהודים כקיבוץ יסתלקו מתוכן שאיפתם אינה אלא דמיונית. כל שד"ר מליך וחבריו יקדימו לוותר על איית המצב מהרהורי לבם ולהכיר במציאות של הלאומיות היהודית כן ייטב לכל הנגועים בדבר. הערבים הם החייבים לבחור בין שתי הברירות, בנוגע להם האלטרנטיבה החיובית ניתנת לביצוע ותובעת מהם קרבן קטן ביחס, שעתיד של שלום ורווחה ישמש לו פיצוי מלא. עליהם להחליט, אם ימשיכו במסע העקר שישעבד את מיטב מרצם ללא כל מטרה קוסטרוקטיבית או תוצאה מעשית בנסיון השוא למגר את האומה היהודית - עם קשה עורף זה, או שיכירו בזכות היהודים לממלכתיות, שיסודה בהיסטוריה ובעובדות התקופה הנוכחית ויקבלו את ארץ-ישראל היהודית כשותף שווה במפעל הגדול של החייאת המזרח התיכון. הבחירה היא בין מחלוקת מתמדת ללא מטרה ובין שלום פורה ביד.

מנאומו של משה שרתוק בועדה הפוליטית

4.5.1948

doc00610

חקלאית ותעשייתית ועוד. ברצוני להזכיר כאן שהציר אוסטין ביקר בארץ ישראל היתה לו ההזדמנות להיווכח במו עיניו. שהתקדמותה של א"י בימינו באה בראש וראשונה כתוצאה מעליה יהודית גדולה וממושכת, מיומח יהודית קונסטרקטיבית והשקעת הון, שכתון ורוחן גבעו ממקור אחד — החקוזה לבנות מחדש את המדינה היהודית החפשית. המונע מן העם היהודי את הגשמת תקוותו זאת הורס את היממה היהודית ועיצר את התפתחותה של א"י.

היהודים דוחים את הנאמנות

יהודי ארץ ישראל והתנועה הציונית כולה דחו את תכנית הנאמנות. הנהלת הסוכנות היהודית והועד הלאומי חודעו על התנגדותם ללא פשרה לכל הצעה שתמנע או תשהה את חקמת המדינה היהודית אין להכחיש, שהחלטות א"מ בענינים דוגמים לריבונות הלאומית של חברי א"מ הן בגדר המלצות בלבד. אך ההחלטה על א"י שונה בעיקרה מהמלצות אלה. הבעיה כאן אינה זו של סכסוך בין שתי מדינות ריבוניות, שביחס אליהן אין בידי א"מ לעשות יותר מאשר "להמליץ" על ישובו של הסכסוך. בבעיית א"י דנים בעתידה של סאריטור ריה שהיא פיקדון בינלאומי, ולכן היא נתונה לאחריותו הישירה של א"מ. ארץ זו אינה כפופה לשיפוטו של שום חבר א"מ, ורק בסמכותו של א"מ כולו נתון הדבר לקבוע את עתידה של ארץ זו, והחלטת א"מ כולו בשאלה זו מחייבת יותר

על כן, לדעתנו מבחינה חוקית אין לבטל את החלטת נובמבר או לשנותה. החלטה זו העניקה מעמד ממלכתי ליהודי א"י, כפי שהעניקה גם לרובם של ערביי הארץ. שני קיבוצים אלה רכשו ע"י ההחלטה זכויות, שאין להכריזם עתה לוותר עליהן. הרי זה איפיוני שבכל ההחלטה הזאת מדובר על שתי מדינות בצורה המשתמעת כאילו הן כבר היו קיימות. לסגת עתה מההחלטה ולהסיל מחדש על א"י איוו צורה שהיא של אסירוסטות בינלאומית הרי זה כאילו מנסים לבטל בדרך של דחיקה עובדה קיימת.

מושב זה נקרא לשם דיון נוסף בשאלת הממשל העתידי של ארץ ישראל. ההחלטה של 29 בנובמבר - 1947 חיתה מבוססת על שתי עובדות יסוד (א) ארץ ישראל מוכשרת לעצמאות, (ב) שתי אומות נפרדות קיימות שם, עצרת א"מ החליטה איפא על הקמת שתי מדינות עצמאיות בא"י, שהיו קשר רות באיחוד כלכלי, הצעת הנאמנות סובעת בשתי עובדות יסוד אלו. את א"י מחוירים לשיעבוד לשלטון זר ומתעלמים מחלוקת תושביה של א"י לשתי אומות שונות.

נקודת הראות היהודית

מנקודת הראות היהודית הצעה זו היא בלתי מציאותית בהחלט. לא זו בלבד ש- היהודים נדרשים לוותר על מדינתם ועד מאותם שאישרו על ידי עצרת א"מ. אלא גם נדרשים להסכים למעמד שבצעם אינו מעמד כלל. כשמבטלים את ההגנה שהמנדט נתן, להגנה מן התכרח הוא שהרוב הערבי יתחזק על חשבונם של היהודים. יהיו הנכסאות הקונסטיטוציוניות מה שיהיו, הצעה הנאמנות האמריקאית אינה כור לית אף אחת מחקנות היסוד של המנדט, שהיו מכונות לסייע להתפתחותו של הבית הלאומי היהודי ולשכור עליו. ההצעה האמריקאית סאטאה לחלוטין את תחכרה בקשריהם של יהודי כל העולם כולו לא"י. שהיתה סבועה במנדט.

מה שוללת הנאמנות מן היהודים

בראש וראשונה נשללת זכותם של היהודים כיהודים לעלות לא"י. ניסוח ההצעה האמריקאית בשאלת העליה הוא בלבד דיו לבטל את התכנית כולה בעיני העם היהודי. כנראה כדי להתגבר על מכשולים עציר בים אלה בדרך קבלת ההצעה על ידי היהודים, האר סאן הנציג הנכבד של אמריקה המונה מהדוברת עין של חקופת שושנו כל כל התקדמות הצפוייה לא"י עם בוא הבשר המוצע. יקומו מפעלי השקאה גדולי לים הון ירום לארץ ותהיה התפתחות

מנאמו של משה שרתוק בועדה הפוליטית

4.5.1948

doc00610a

המציאות המדינית

אולם יהיה אשר יהיה המצב המשפטי, אין כל ספקות ביחס למציאות המדינית. בסמוך החדשים מאפריל עד נובמבר 1947, כשבועית אחרי שימשה נושא לחקירות ישראיות ומסורכות של עצרת אר"ם ומוסדו-תיה, היה מעמדה המדיני של א"י בבחינת הלוי ועומד אבל בשום פנים אין לומר זאת על התקופה מאז סוף נובמבר 1947. החלטת נובמבר הפעילה תהליך של שינוי, שגבר משבוע לשבוע, ואף מיום ליום, עם חיסולו ההולך ומתקדם של המשטר המנדטורי. בשעה שהעצרת יושבת כאן ועוסקת בדיוניה המצב בא"י אינו נשאר עומד בעינו. תכנית החלוקה מתגשמת בשיטתיות וגם בדרכים אחרות, שלא בשי-טה אין זו רק שאלה של הקמת שלטון מרכזי שיפקח לידי את האדמיניסטרציה בשטח המדינה היהודית לכשיסתיים המנדט ב-15 למאי, שלטון כזה כבר פועל כיום, וממלא את החלל הריק, בין מבחינת השטח ובין מבחינת התפקידים, המתהווה עם הי-עלמו של השלטון המנדטורי. כשהיהודים מקימים את ממשלתם אין כוונתם רק לקי-ום זכויותיהם הנובעות מהחלטת אר"ם ול-שימוש בזכויות האלה. פעולותיהם נובעות מכורח החיים של חברה תרבותית ומכורח החיים בכלל. המיליציה היהודית כבר קי-מת וכבר לוחמת את מלחמותיה יום יום, ל-הטיל נאמנות על א"י עתה-אין פירושו אלא החלפת החלטה בהחלטה. הדבר יתקל בכ-חות חזקים, שיצרו את החלוקה, ואשר עוד הוסיפו כוח עם אישור החלוקה ע"י אר"ם.

מה אנחנו דורשים

הסוכנות הטעימה בפני עצרת אר"ם שאם הסכסוך בא"י יהיה מאוחר, יוכלו היהודים להשליט סדר לבדם, אבל אם יפלו לארץ כוחות מן המדינות השכנות, יהיה צורך בח-יל בין לאומי, ובראש וראשונה מפני שפלי-שה כזו תהיה התקוממות גלויה נגד מרות אר"ם, ויהיה זה מחובתו לדכאה. הטעמנו את הכוח המרסן, שיהיה לקיומו בלבד של צבא בין לאומי. אין כל ניגוד בין ביצוע בדר-כי שלום לבין עצם קיומו של צבא שכזה. ל-הפך, במדיניות הבין לאומית קיימת אקס-יומה, שנוכחות לשימוש בכוח היא תנאי ה-כרחי לשלום. בו בזמן הודיעה הסוכנות הי-הודית, שאם מאיזו סיבה שהיא יתברר ש-הקמת צבא בין לאומי אינה ניתנת לביצוע, מוכנים היהודים לשאת את נטל ההגנה על עצמם ועל מדינתם על שכמם הם. אלא ש-במקרה כזה ידרשו עזרה בנשק ויהיו ראו-יים לקבלה, החשש שלנו, שכוחות מזוינים מן הארצות השכנות יפלו לא"י קם והיה. במצב זה התלכד כל הישוב היהודי למאמץ עליון של הגנה עצמית על חייו, רכושו, זכ-ויותיו ועתידו. ארגון המגן של הישוב היה-

ודי - ההגנה הופיע בגלוי. הוא גייס ח-ברים חדשים, שכלל את ארגונו, הגביר את ציודו ככל אשר יכול. ההגנה היתה נאלצת לעמוד במצב הכן יומם ולילה ביותר מש-לוש מאות כפרים וערים בלי לדעת מראש היכן ומתי יזעיק האויב כוחות עדיפים ל-מהלומה מכרעת. מצב זה ריתק חלק גדול של כוח האדם והציוד להגנה סטטית בל-בד, ההגנה נאלצה בהכרח לפתוח באופנס-יבה נגדית, כדי לפגוע באמצעי האויב לק-דם התקפות ולהכות בריכוזי הצבאות ה-זרים. מעל לכל היה זה צו-ההכרח לחלץ מהמצור ישובים יהודיים מבודדים ולה-ציל את ירושלים. ההגנה כבשה מצודות ערביות, בהן כפרים וגבעות החולשים על הכביש הראשי לירושלים והכביש הזה נפתח ע"י כך לשיירות מובילות מזון. ה-הגנה ביצעה פעולה נועזת זאת לאחר ש-אפסה תקווה להניע את השלטון הבריטי להבטחת גישה חפשית לירושלים ולאחר שהתברר כי זאת הדרך היחידה להצלת יהודי ירושלים ממות רעב. אך המצב בי-רושלים עצמה עודו חמור. שברנו את הגל הראשון של ההתקפה הערבית, עכשיו תלוי הדבר בעיקר בת-גובה הבינלאומית, אם יבוא גל שני.

יפן

ביפן, שאינה נכללת בתחום המדינה הי-הודית התנהל לפני חדשים בהצלחה מ-שא ומתן על שביתת נשק, שהחל ביזמ-תם של ערביי יפן. אך כאשר קצין עירקי נטל לידי את הפיקוד בעיר, הוא ציווה מיד להפסיק את המו"מ. לאזהרתו של ראש העיריה הערבי, השיב הקצין העי-ראקי: "לא איכפת לי אם יפו תיחרב-אם על ידי כך נבטיח את חורבנה של תל-אביב". ואז נתחדשו ההתקפות מיפן על תל-אביב והתקפות הנגד של היהוד-ים. וגם מיפן החלה בריחת הערבים.

שביתת נשק

הודענו בבחירות במועצת הבטחון שנק-דם בברכה כנה שביתת נשק, בתנאי ש-היא לא תהיה תרמית והסוואה להכנת התקפה נוספת וחזקה יותר. שביתת נשק של אמת מן ההכרח שתכלול תקנות יעיל-ות למניעת פלישות מזוינות ניכפות מחוץ לארץ ולהוצאת הכנופיות הזרות הנמצא-ות בארץ. כן לא יתכן, שתקניתי יפגעו בזכויותינו שאושרו בהחלטת עצרת האו-מות. עוד לפני שמועצת הבטחון קיבלה את ההחלטה על שביתת הנשק כבר הוד-ענו על נכונותנו להפסיק את האש מיד כשהצד השני יעשה זאת. אולם התקפות הערבים לא פסקו, וכל מה שאנו שומעים על התיעצויות והכנות בבירותיהן של הא-רצות הערביות הסמוכות מעיד, כי עלינו להיות מוכנים למבחנים קשים יותר. ראשי ממשלות ערביות ומצביאים ערבים עוסקים עכשיו בהערכת תוצאותיו של גל ההתקפה הראשון, שנסתיים בכישלון גמור, ומתכוונים לשלב נוסף בהרפתקה הצבאית שלהם. זה כבר קיימת

מנאמו של משה שרתוק בועדה הפוליטית

4.5.1948

doc00610b

אנו והערבים

לגבינו אינה קיימת השאלה של היכללר תנו בעולם הערבי, כי איננו ערבים ואיננו רוצים להיות ערבים. זה תוכן שיבתנו לארץ-ישראל, כי בה ובה בלבד אנו יחד לים לחיות כיהודים וכיהודים בלבד. איננו מקימים חומה בינינו לבין העולם שסביבנו, להפך, אנו שואפים לקיים איתנו קשרים מהודקים ביותר, ככל אשר נכלול את איננו מוותרים על אוסינו הקבוצי ואנו שואפים לפתחו ולהעלותו לרמה הגבוהה ביותר שיש להשיגה כשם שעושים שכנינו, כשם שעושים כל העמים. אנו סבורים, שעצם התהליך אשר בו השיגו כל הארצות סביבנו את עצמאותן הנפרדת ואת ריבונותן הנבדלת מקנה לתביעתנו למדינה משלנו תוקף שאין להפריכו, אנו גם יודעים, שכבר היינו לאומה ותהליך ש-חרורנו הגמור מבטל את האפשרות למנוע את הקמת מדינתנו הריבונית באותו חלק של ארץ ישראל שהוקצה לנו.

איננו מבססים את תביעתנו על שום טענה של עליונות תרבותית או כלכלית. אולם זוהי תופעה מיוחדת במינה, שאדם מרמתו האינטלקטואלית של ד"ר מליך מן הלבנון תובע מאיתנו להסתגל לצורות חיים האופייניות לארצות המזרח הערבי, שכמה מהן מפגרות לגבינו מאות שנים בתרבות, במבנה החברתי ובהתפתחות כלכלית, ועם זה הוא שולל מאתנו את הזכות למעמד שווה אף עם המדינות הפרימיטיביות ביותר שביניהן. וכן הופעה מיוחדת במינה היא וחסרת התאמה פנימית עד כדי אבסורד שארצות הברית תומכות בתביעת עדות אלה שהן פרימיטיביות ביחס לאחרות, לריבונות ולחברות באו"ם ובה בשעה הן טוענות להמשכת האפוסטרופות על שני העמים שבארץ - ישראל.

אין הדבר טוען הוכחה, שהיה קל יותר לא שיעור ליהודי ארץ-ישראל להשיג את מדינתם אילו לא היו נכללים בתוך המדינה היהודית - 350 אלף ערבים היושבים כיום בשטחה. אך הכללתו של מיעוט ערבי זה במדינה היהודית אין לראותה בשום פנים כשערווריה מבחינה מוסרית ומבחינת המדיניות המעשית, כמו שרוצים לתאר את הדבר כמה ממבקריה התוקפניים ביותר של תכנית החלוקה, כמו שכבר צויין פעמים רבות מאד, צדק ובחינה מעשית הם מושגים יחסיים במציאות הבינ-לאומית

תכנית על פלישה לארץ ישראל שתבוצע על ידי צבאות ערב הסעודית ומצרים מדרום, עיראק ועבר הירדן ממזרח וסוריה והלבנון מצפון.

על מי האחריות

ברור לנו שאו"ם אינו מחוסר יכולת לעכב מסע זה של מלחמה גלויה הנערך ללא בוש. כן אין להטיל ספק באחריות המוטלת על הממשלה הבריטית. החוזה בין אנגליה לעבר הירדן שחודש זה מקרוב קובע, שיש ברית צבאית כוללת בין שתי הארצות ותוקם מועצת הגנה משותפת. לפי תקנות חוזה זה מקבלת ממשלת עבר הירדן מממשלת בריטניה הקצבה שנתית של 8 מיליון דולארים להחזקת הלגיון הערבי. אם עבר הירדן יפתח במלחמה בארץ ישראל, תהיה הממשלה הבריטית אחראית לכך, ואם כל השאלה הזאת לא תעלה לדיון בועדה זו ובמועצת הבטחון אי אפשר יהיה לטעון, שהאומות המאוחדות דנות במשבר הארץ-ישראלי מבחינה מציאותית.

אנו עושים את ההכנות האפשריות

ברצוני להבהיר, כי אף שפלישת הצבאות הסדירים של הארצות הסובבות את ארץ-ישראל, המאיימת עלינו עכשיו מצריכה פועלה תקיפה מאד של האו"ם, הרי אנו עושים את כל ההכנות האפשריות, כדי שנוכל לעמוד בכוחותינו אנחנו בשלב הבא של התקפה. ודאי שאין אנו חושבים את הלגיון הערבי לצבא שאין לנצחו, ואם ניאלץ לכך, נוכיח שאנו מוכנים להלחם בו. אכן כוחנו מוגבל, אך אין דבר בעולם שעם המעריך את עברו והמוקיר את עתידו לא יעשה בהגנה על חייו וחירותו.

יודעים אנו שהיהודים בכל העולם, באשר הם שם יבואו לעזרתנו. יודעים אנו, ככל עם, שטוב הוא השלום. אך כבעיני כל אומה שוחרת חירות, כן גם בעינינו אין השלום שקול כנגד כל שאר ערכי החיים. השלום הוא אמצעי להשגת מטרות נעלות יותר ולא מטרה בפני עצמה ביחוד כשברור לנו שתנאי השלום שיכתיבו לנו הועד הערבי העליון או הליגה הערבית יביאו עלינו כליה לאומית ופיזית. אין לקרוא לזה שלום.